

ODPIS

Sygn. akt I ACa 421/07

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2007 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny:

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Mirosława Gołuńska (spr.)

Sędziowie: SSA Eugeniusz Skotarczak

SSO del. Edyta Buczkowska-Żuk

Protokolant: referent-stażysta Piotr Tarnowski

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2007 r. na rozprawie w Szczecinie sprawy z powództwa [REDAKTOWANE]

przeciwko [REDAKTOWANE] Spółdzielni Mieszkaniowej, [REDAKTOWANE]

przy udziale Prokuratora Okręgowego w [REDAKTOWANE]

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 24 lipca 2006 r., sygn. akt I C 80/06

I oddala apelację;

II zasądza od pozwanej na rzecz powódki 42 (czterdzieści dwa) złote tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale
właściwe podpisy

ZA ZGODNOŚĆ
Z ORYGINAŁEM
Sekretarz Sądowy

Jolanta Gutowska-Dereń

Sygn. akt I A Ca 421/07

Uzasadnienie :

Powódka [REDAKTOWANA] w pozwie skierowanym przeciwko [REDAKTOWANA] Spółdzielni Mieszkaniowej, [REDAKTOWANA] wniosła o uchylenie uchwały nr 4/2006 Zebrania Przedstawicieli Członków [REDAKTOWANA] Spółdzielni Mieszkaniowej, [REDAKTOWANA] z dnia 27 stycznia 2006 roku w sprawie wykluczenia jej z grona członków tej Spółdzielni (wnosząc jednocześnie o połączenie przedmiotowej sprawy ze sprawą o uchylenia uchwały Rady Nadzorczej nr 73/05 z dnia 30 czerwca 2005 roku sygn.,oznaczonej sygn.akt I C 486/05).

Powódka domagała się poza tym nakazania [REDAKTOWANA] [REDAKTOWANA] prezesowi Zarządu pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej - zaniechania działań naruszających jej dobre imię ,zasądzenie od niego odszkodowania w wysokości 5 tys. zł oraz zwrotu kosztów procesu.

Pozwana Spółdzielnia wносиła o odrzucenie ewentualnie oddalenie powództwa w zakresie uchylenia uchwały Zebrania Przedstawicieli Członków oraz zwrotu kosztów procesu .Pozwana podniosła ,że toczy się już postępowanie pomiędzy tymi samymi stronami o to samo roszczenie tj. o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej nr 73/05 o wykluczenie [REDAKTOWANA] z grona członków.

Pozew przeciwko [REDAKTOWANA] przekazano do odrębnego rozpoznania.

Zarządzeniem z dnia 29 czerwca 2006 roku sprawę o sygn. akt I C 217/06 (wcześniej sygn. akt I C 486/05), połączono z przedmiotową sprawą do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Do udziału w sprawie przystąpił Prokurator Okręgowy w Koszalinie.

Wyrokiem z dnia 24 lipca 2006 roku Sąd Okręgowy w Koszalinie :

I/oddalił powództwo o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej nr 73/05 z dnia 30 czerwca 2005 r z uwagi na przedwczesność roszczenia odstępując od obciążenia powódki kosztami procesu ,

II/umorzył postępowanie w części dotyczącej żądania unieważnienia Zebrania przedstawicieli Członków [REDAKTOWANA] Spółdzielni Mieszkaniowej, [REDAKTOWANA]

III/uchylił uchwałę Zebrania Przedstawicieli Członków [REDAKTOWANA] Spółdzielni Mieszkaniowej, [REDAKTOWANA] nr 4/2006 z dnia 27 stycznia 2006 oraz poprzedzającej ją uchwały Rady Nadzorczej [REDAKTOWANA] Spółdzielni Mieszkaniowej [REDAKTOWANA] oraz

IV/postanowił nie obciążać pozwanej kosztami procesu w zakresie uwzględnionego powództwa.

Wyrok ten została poprzedzony następującymi ustaleniami :

[REDAKTOWANA] była delegatką na Zebrania Przedstawicieli Członków [REDAKTOWANA] Spółdzielni Mieszkaniowej [REDAKTOWANA] (określanej niżej jako Spółdzielnia). W 2003 roku założyła ona wraz z innymi osobami Oddział Terenowy Krajowego Związku Lokatorów i Spółdzielców i została wybrana jego przewodniczącą. [REDAKTOWANA] jako członek Spółdzielni oraz przewodnicząca Oddziału Terenowego KZL i S żądała od władz Spółdzielni dokładnych rozliczeń finansowych oraz wyjaśnień dot. zarządzania

Spółdzielnią. Zdarzyło się, że w przypadku trudności w uzyskaniu takich informacji powódka udawała się do biura Spółdzielni w asyście innych członków oraz dziennikarzy, zwłaszcza telewizyjnych. W prasie, radiu i telewizji ukazał się szereg artykułów i reportaży na temat pozwanej Spółdzielni, zawierających krytykę jej organów oraz sposobu zarządzania i procesu decyzyjnego. Powódka zaskarżała nadto od Sądu różne uchwały organów Spółdzielni.

Pismem z dnia 10 czerwca 2005 roku powódka została poinformowana przez Zarząd pozwanej o skierowaniu wniosku o wykluczenie jej ze Spółdzielni do Rady Nadzorczej, posiedzenie zostało wyznaczone na dzień 30 czerwca 2005 roku. Rada Nadzorcza uchwałą nr 73/05 z dnia 30 czerwca 2005 roku wykluczyła [REDAKTOR] ze Spółdzielni uznając, że z jej winy dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub zasadami współżycia społecznego. Z uzasadnienia uchwały wynika, że podstawą wykluczenia było działanie powódki polegające na przekraczaniu granic dopuszczalnej krytyki względem organów spółdzielni oraz prowadzeniu tej krytyki w niedopuszczalnej formie co miało na celu szkodzenie spółdzielni oraz paraliżowanie jej prac. Ponadto powódce zarzucono świadome działanie na niekorzyść Spółdzielni polegające na celowym dążeniu do opóźnienia rejestracji zmiany statutu Spółdzielni; zaskarzaniu uchwał organów Spółdzielni nie posiadając interesu prawnego w tym zakresie; zgłaszaniu na Zebraniu Przedstawicieli Członków wniosków o odwołanie Zarządu i Rady Nadzorczej w celu podburzenia delegatów, a następnie głosowanie przeciwko własnemu wnioskowi; przeszkadzanie w pracy Spółdzielni przez nachodzenie siedziby Spółdzielni w towarzystwie telewizji publicznej bez wcześniejszego uprzedzenia, w celu wywołania paraliżu w bieżącym funkcjonowaniu spółdzielni; szkalowanie dobrego imienia Zarządu Spółdzielni i Rady Nadzorczej, a także członków tych organów w treści artykułów prasowych publikowanych przez lokalne media.

22 lipca 2005 roku powódka odwołała się od powyższej uchwały do Zebrania Przedstawicieli. Pismem z dnia 18 sierpnia 2005 roku poinformowaną ją, że Zebranie odbędzie się w dniu 16 września 2005 roku o godzinie 17-tej. W dniu tym jednak nie doszło do rozpoznania jej odwołania, a powódkę poinformowano, że odwołanie będzie rozpatrywane na następnym Zebraniu Przedstawicieli. 27 października 2005 roku [REDAKTOR] wniosła do Sądu pozew o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej [REDAKTOR] Spółdzielni Mieszkaniowej [REDAKTOR] nr 73/2005 z dnia 30 czerwca 2005 roku.

Powódka została powiadomiona o terminie Zebrania Przedstawicieli, które zostało wyznaczone na 27 stycznia 2006 roku na godzinę 18.15 i miało rozpoznać jej odwołanie. Pismem z dnia 9 stycznia 2006 roku skierowanym do Zebrania Przedstawicieli powódka wniosła o przedstawienie delegatom wszystkich dokumentów dotyczących sprawy jej wykluczenia, w szczególności odczytania w całości złożonego odwołania od uchwały nr 73/2005, odczytanie pism Zarządu skierowanych do powódki oraz odpowiedzi powódki na te pisma. Odwołanie powódki oraz pisma wnioskowane do odczytania przez powódkę, która nie była obecna z uwagi na zbyt długie oczekiwanie na rozpatrzenie jej sprawy na Zebraniu, zostały odczytane przez przewodniczącego oraz członka zebrania.

Zebranie Przedstawicieli Członków Spółdzielni uchwałą nr 4/2006 z dnia 27 stycznia 2006 roku utrzymało w mocy zaskarżoną uchwałę Rady Nadzorczej nr 73/2005 z dnia 30 czerwca 2005 roku w sprawie wykluczenia powódki ze Spółdzielni, akceptując w całości przyczyny wykluczenia przytoczone przez Radę Nadzorczą w uzasadnieniu skarżonej uchwały.

Powódka została poinformowana o utrzymaniu w mocy uchwały Rady Nadzorczej wykluczającą ją ze Spółdzielni pismem z dnia 9 lutego 2006 roku. Jednocześnie powyższym pismem powódka została pouczone, że uchwała Zebrania Przedstawicieli Członków Spółdzielni nr 4/2006 jest ostateczna w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym oraz o możliwości jej zaskarżenia do Sądu w terminie 6 tygodni od otrzymania niniejszego zawiadomienia.

W dniu 15 lutego 2006 roku powódka [REDAKTOWANE] wniosła pozew o uchylenie uchwały Zebrania Przedstawicieli Członków [REDAKTOWANE] Spółdzielni Mieszkaniowej [REDAKTOWANE] nr 4/2006 z dnia 27 stycznia 2006 roku.

Po tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd stwierdził, że żądanie powódki co do uchylenia uchwały Zebrania Przedstawicieli nr 4/2006 z dnia 27 stycznia 2006 roku jest zasadne.

Odnosząc się odrębnie do każdej z połączonych spraw Sąd miał na uwadze to, że o zgodności uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni z przepisami prawa i normami statutowymi powinien decydować stan istniejący w chwili rozpoznawania odwołania od tej decyzji przez organ odwoławczy.

Sąd przypomniawszy, że przepis art. 24 ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze stanowi, że wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub z zasadami współżycia społecznego, przy czym bliższe przyczyny wykluczenia powinien określać statut. Członek spółdzielni może natomiast zaskarżyć do sądu uchwałę z powodu jej niezgodności z prawem lub postanowieniami statutu - art. 42 § 2.

W sprawach o wykluczenie członek spółdzielni może dochodzić na drodze sądowej swych praw po wyczerpaniu postępowania wewnątrz spółdzielczego lub po bezskutecznym upływie terminów ustalonych w statucie do podjęcia uchwały przez organ odwoławczy - art. 31 § 1a.

Sąd nadto przypomniawszy, że zakres kognicji w sprawie o uchylenie uchwał w przedmiocie wykluczenia ze spółdzielni ograniczony jest do badania tylko tych przyczyn wykluczenia, które wyraźnie w treści uchwały zostały wymienione. Nie jest dopuszczalne formułowanie w toku postępowania sądowego innych zarzutów, które uzasadniać mają zasadność uchwały. Oznacza to, że Sąd w postępowaniu o uchylenie uchwały organu spółdzielni w przedmiocie wykluczenia członka nie może badać, czy istniały inne jeszcze przyczyny niepowołane w uchwale o wykluczeniu, które mogłyby ewentualnie uzasadniać wykluczenie powódki ze Spółdzielni. Oczywiście jest przy tym, że wykluczenie członka ze spółdzielni mieszkaniowej powinno być - ze względu na szczególną doniosłość praw związanych z członkostwem - traktowane jako środek ostateczny. Przyczyną wykluczenia nie może być więc czynienie użytku przez członka spółdzielni ze swoich praw, np. prawa do krytyki organów spółdzielni. Jeżeli podstawę wykluczenia stanowi krytyka działalności organów spółdzielni, przy ocenie tej przesłanki należy mieć na uwadze to, że prawo krytyki przysługuje każdemu

członkowi, a jeśli pełni on określoną funkcję w organach spółdzielni, to ma on także i obowiązek krytyki. Musi to być jednak krytyka twórcza, mająca na celu dobro spółdzielni. Podjęcie krytyki w tych celach, choćby okazała się niesłuszna, nie może przemawiać przeciwko członkowi. Decyduje subiektywne przekonanie członka o słuszności podjętych działań, a zarzut szkodliwego dla spółdzielni działania winien być wykazany tym, że krytyka członka miała na celu złośliwe, celowe czy uporczywe dyskryminowanie poczynań organów spółdzielni. Krytyka pod adresem osób wchodzących w skład organów wypowiedziana na posiedzeniu walnego zgromadzenia nie może być podstawą wykluczenia ze spółdzielni, jeżeli jest wyrażona w odpowiedniej formie, a nie jest świadomie nieprawdziwa.

Uchwała o wykluczeniu powódki ze Spółdzielni została podjęta przez Radę Nadzorczą w dniu 30 czerwca 2005 roku, w stanie sprawy mają zastosowanie przepisy obowiązujące w tym dniu. Oznacza to, że w sprawach o wykluczenie członka ze spółdzielni, istnieje obowiązek wyczerpania drogi wewnątrzspółdzielczego postępowania. Z powinności tej zwalnia jedynie upływ terminów określonych w statucie do rozpoznania odwołania od uchwały, przed skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego. Odwołanie od uchwały Rady Nadzorczej powinno zostać rozpoznane na najbliższym Zebraniu Przedstawicieli w przypadku, gdy zostało złożone co najmniej 30 dni przed jego zwołaniem. Powódka złożyła odwołanie od uchwały Rady Nadzorczej w dniu 11 sierpnia 2005 roku. Najbliższe Zebranie Przedstawicieli Członków Spółdzielni odbyło się co prawda w dniu 16 września 2005 roku, jednak stanowiło ono drugą część zebrania, wyznaczonego na dzień 3 czerwca 2005 roku. Najbliższym Zebraniem Przedstawicieli Członków pozwanej Spółdzielni było więc zebranie z dnia 27 stycznia 2006 roku, na którym odwołanie powódki zostało rozpatrzone.

Oznacza to, że powódka nie wyczerpała drogi postępowania wewnątrzspółdzielczego przed skierowaniem do sądu pozwu w sprawie o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej z dnia 30 czerwca 2005 roku nr 73/05 Sądu (sprawa sygn.akt I C 217/06, a następnie I C 486/06), a pozew do Sądu złożyła jeszcze przed terminem odbycia Zebrania Przedstawicieli.

To zaś oznacza to, że powództwo o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej nr 73/2005 z dnia 30 czerwca 2005 roku jako przedwczesne musiało zostać oddalone.

Cofnięcie przez powódkę powództwa w części dot.żądania „unieważnienia Zebrania Przedstawicieli Członków” doprowadziło do umorzenia postępowania w tym zakresie w oparciu o art. 355 w zw. z art. 203 k.p.c.

Orzekając o kosztach procesu w tej części Sąd zastosował art. 102 k.p.c.

Przechodząc do oceny żądania powódki o uchylenia uchwały Zebrania Przedstawicieli z 27 stycznia 2006 roku Sąd I instancji stwierdził nadto, że rozpoznając powództwo o uchylenie uchwały Zebrania Przedstawicieli Członków Spółdzielni w przedmiocie wykluczenia członka musi równocześnie zbadać zasadność uchwały Rady Nadzorczej (ale tylko w takiej, a nie innej kolejności), zwłaszcza, że Zebranie Przedstawicieli uchwałą nr 4/2006 utrzymało w mocy zaskarżoną uchwałę nr 73/2005 akceptując w całości przyczyny wykluczenia przytoczone przez Radę Nadzorczą w uzasadnieniu tejże uchwały.

Sąd Okręgowy podkreślił, że przyczyny wykluczenia powódki ze Spółdzielni zostały sformułowane w sposób bardzo ogólny. Jako przyczynę wykluczenia podano bowiem to, że z winy [REDAKTOWANE] dalszego jej pozostawiania w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub

zasadami współzycia społecznego. Z treści samej uchwały nie wynika które z zachowań powódki tj. czy zachowanie nie dające się pogodzić z postanowieniami statutu czy też z zasadami współzycia społecznego, czy też podpadające pod oba te określenia były podstawą wykluczenia.

Zdaniem Sądu również w uzasadnieniu uchwały o wykluczeniu nie sformułowano konkretnych zarzutów. Sąd ocenił, że nie można uznać za konkretny zarzut stwierdzenia o przekroczeniu granic dopuszczalnej krytyki względem organów spółdzielni oraz prowadzenia jej w niedopuszczalnej formie, które to zachowania mają na celu działanie na niekorzyść spółdzielni oraz paraliżowanie jej prac.

Zarzut szkodliwego dla spółdzielni działania winien być wykazany tym, że krytyka członka miała na celu złośliwe, celowe czy uporczywe dyskryminowanie poczynań organów spółdzielni. Zadaniu temu pozwana, stwierdził Sąd Okręgowy, nie sprostała.

Co do drugiego zarzutu postawionego powódce tj. świadome działanie na niekorzyść Spółdzielni polegające na celowym wpływaniu na opóźnienie rejestracji statutu spółdzielni :

Sąd uznał, że postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie nie pozwala na przyjęcie, iż działanie powódki w tym zakresie nosiło znamiona świadomego działania na niekorzyść spółdzielni, było nacechowane złą wolą i miało na celu złośliwe czy też celowe dyskryminowanie organów spółdzielni.

Pozwana w żaden sposób nie wykazała, iż wskutek późniejszej rejestracji zmian statutu spółdzielni poniosła konkretną szkodę majątkową, w każdym razie Spółdzielnia nie wystąpiła przeciwko powódce z żądaniem odszkodowania.

Co do krytyki przez powódkę Spółdzielni i jej organów –

Sąd Okręgowy zauważył, że większość publikacji prasowych, programów telewizyjnych oraz audycji radiowych miały miejsce już po wykluczeniu powódki co oznacza, iż ich treść nie stanowiła podstawy wykluczenia powódki. Spółdzielnia nie wykazała, że krytyką prowadzona przez powódkę była działaniem na szkodę spółdzielni.

W konsekwencji tak poczynionych ustaleń faktycznych i prawnych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż pozwana nie wykazała istnienia przyczyn uzasadniających wykluczenie powódki z grona jej członków.

Skoro wszystkie zarzuty postawione powódce w uchwale Rady Nadzorczej nr 73/2005 zostały zaakceptowane przez Zebranie Przedstawicieli to ostatecznie należało uchylić uchwałę Zebrania Przedstawicieli Członków [REDAKTOWANE] Spółdzielni Mieszkaniowej [REDAKTOWANE] nr 4/2006 z dnia 27 stycznia 2006 roku oraz poprzedzającą ją uchwałę Rady Nadzorczej [REDAKTOWANE] Spółdzielni Mieszkaniowej [REDAKTOWANE] nr 73/2005 z dnia 30 czerwca 2005 roku.

Orzekając o kosztach procesu Sąd postanowił nie obciążać pozwanej kosztami procesu w zakresie uwzględnionego powództwa wskazując jako podstawę swojego rozstrzygnięcia art. 102 k.p.c.

Apelacje od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 24 lipca 2006 roku wniosły obie strony, przy czym inny był przedmiot zaskarżenia.

Apelacja powódki została prawomocnym postanowieniem jednak odrzucona przeto przedmiotem rozpoznania Sądu Apelacyjnego w Szczecinie była wyłącznie apelacja pozwanej .

Pozwana zaskarżyła wyrok Sądu I instancji jedynie w części , a mianowicie w punkcie trzecim i czwartym.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

-naruszenie prawa materialnego tj. art. 24 § 2 ustawy prawo spółdzielcze poprzez jego niewłaściwą wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz

-obrazę przepisów prawa procesowego -art. 219 w zw. z art. 394§ 1 pkt 1 k.p.c.

Podniosła ,że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na przyjęcie ,iż działania powódki nacechowane było złą wiarą i zmierzały do świadomego, złośliwego, celowego uporczywego paraliżowania i dyskryminowania działań spółdzielni. Pozwana podniosła ,że powódka z własnej winy ,dla zdobycia popularności, z typowo egoistycznych pobudek podjęła się kwestionowania wszelkich działań spółdzielni ,podważania autorytetu władz spółdzielni, podburzania członków spółdzielni do kwestionowania decyzji władz spółdzielni, angażowania organów Prokuratury bez jakiegokolwiek podstawy do takiego działania, a takie zachowanie uzasadnia jej wykluczenie .

W konsekwencji tak sformułowanych zarzutów pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu za obie instancje ewentualnie

uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy sądowi instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja pozwanej spółdzielni nie jest zasadna .

Mając na uwadze zakres zarzutów sformułowanych przez skarżącą spółdzielnię Sąd Apelacyjny zauważa, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie jest jednolite stanowisko czy i w jakim zakresie sąd II instancji jest związany zarzutami podniesionymi w apelacji, odpowiedź na powyższe pytanie będzie zresztą przedmiotem rozpoznania 7-osobowego składu SN w najbliższym czasie (III CZP 49/07). Oczywiście jest jednak obecnie ,że w systemie apelacyjnym sąd odwoławczy jest przede wszystkim instancją merytoryczną, a nie kontrolną. Merytoryczny charakter sądu drugiej instancji został określony przede wszystkim w art. 382 k.p.c., stanowiącym, że sąd odwoławczy orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Oznacza to, że sąd ten nie może poprzestać na ustosunkowaniu się do zarzutów apelacyjnych, w każdym wypadku musi bowiem dokonać ponownych ustaleń faktycznych, na podstawie powtórnej oceny dowodów przeprowadzonych przez sąd pierwszej instancji, z uwzględnieniem dopuszczonych dodatkowo w postępowaniu apelacyjnym (por. wyrok z dnia 13 kwietnia 2000 r., III CKN 812/98 (OSNC 2000, nr 10, poz. 193, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 704/97, OSNC 1998, nr 12, poz. 214).

Przeważającym w orzecznictwie sądowym jest obecnie stanowisko ,że w obowiązującym stanie prawnym skoro Sąd Apelacyjny jest sądem merytorycznym i rozpoznaje sprawę na nowo, to nie jest związany treścią zarzutów apelacyjnych. W każdym jednak razie rozpoznając sprawę na skutek apelacji, sąd odwoławczy powinien wziąć pod rozwagę, w granicach zaskarżenia, wszystkie stwierdzone naruszenia prawa materialnego popełnione przez sąd pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały one wytknięte w apelacji.

Pozew w sprawie o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej z dnia 30 czerwca 2005 roku, nr 73/05 do Sądu Okręgowego w Koszalinie wpłynął 27 października 2005 roku. Odpis pozwu stronie pozwanej został doręczony jednak dopiero dnia 9 czerwca 2006 roku (k. 79 akt I C 217/06).

Z kolei pozew w sprawie o uchylenie uchwały Zebrania Przedstawicieli Członków Spółdzielni z dnia 27 stycznia 2006 roku, nr 4/2006 do Sądu wpłynął dnia 15 lutego 2006 roku, pozew stronie pozwanej został doręczony już 23 marca 2006 roku (k. 105). Obie sprawy zostały połączone do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia dnia 29 czerwca 2006 roku.

Art. 192 k.p.c. stanowi m.in. że z chwilą doręczenia stronie pozwu nie można w toku sprawy wszcząć pomiędzy tymi samymi stronami nowego postępowania o to samo roszczenie. Stan sprawy w toku (zawiśnięcie sporu, litispendencja) następuje od chwili doręczenia pozwu, a kończy się dopiero z chwilą uprawomocnienia się wyroku. Z dwóch toczących się jednocześnie spraw zarzut sprawy w toku uzasadniony jest w stosunku do tej, w której później został doręczony pozew stronie pozwanej, decyduje tu bowiem chwilą doręczenia pozwu, a nie jego wniesienia.

W przedmiotowej sprawie stan sprawy w toku dotyczyć mógłby sprawy o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej z 30 czerwca 2005 roku, ta sprawa została już jednak prawomocnym orzeczeniem z dnia 24 lipca 2006 roku zakończona, żadna ze stron nie zaskarżyła powyższego rozstrzygnięcia. Orzeczenie to ma charakter merytoryczny, a zgodnie z brzmieniem art. 365 k.p.c., wiąże sąd w przedmiotowej sprawie.

Przed przejściem do oceny pozostałych zarzutów apelacyjnych Sąd odwoławczy przypomina, że ustawą z dnia 3 czerwca 2005 roku o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustawach [Dz.U.Nr 122, poz. 1024] a obowiązującej od dnia 22 lipca 2005 roku, dokonano nowelizacji również ustawy prawa spółdzielczego z 16 września 1982 roku.

Zgodnie z brzmieniem art. 4 ust. 1 i 2 ustawy czerwcowej jeżeli wykluczenie członka ze spółdzielni, które nastąpiło na podstawie przepisów dotychczasowych, stało się skuteczne przed dniem 22 lipca 2005 roku to stosuje się przepisy prawa spółdzielczego w brzmieniu dotychczasowym.

Kwestionowana uchwała o wykluczeniu powódki z rejestru członków spółdzielni jest z dnia 30 czerwca 2005 roku. Art. 24 § 3 stanowił, że wykluczenie członka ze spółdzielni staje się skuteczne z chwilą doręczenia członkowi zawiadomienia o wykluczeniu wraz z uzasadnieniem. Powódce odpis uchwały z uzasadnieniem doręczono w dniu 19 lipca 2005 roku. Oznacza to, że w przedmiotowej sprawie mają zastosowanie przepisy prawa spółdzielczego, w tym art. 24, art. 32, art. 42 w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z 3 czerwca 2005 roku.

Art. 24 §1 prawa spółdzielczego stanowił, że wykluczenie członka nie może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub z zasadami współżycia społecznego.

Bliżej przyczyny wykluczenia ze spółdzielni musi już jednak określać statut spółdzielni.

Statut pozwanej spółdzielni w § 18 stanowił, że :

1/członek może być wykluczony ze spółdzielni w przypadku, gdy z jego winy dalsze pozostawanie w Spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami Statutu lub zasadami współżycia społecznego,

2/wykluczenie członka może nastąpić, jeżeli członek :

-pomimo pisemnego upomnienia nadal używa lokalu w sposób sprzeczny z umową lub niezgodnie z jego przeznaczeniem lub zaniedbuje obowiązki, dopuszczając do powstania szkód, lub niszczy urządzenia przeznaczone do wspólnego korzystania przez mieszkańców albo wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali, lub
-jest w zwłoce z zapłatą czynszu lub innych opłat za używanie lokalu co najmniej za trzy pełne okresy płatności pomimo uprzedzenia go na piśmie o zamiarze wypowiedzenia stosunku prawnego i wyznaczenia dodatkowego, miesięcznego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

Wykluczenia może dokonać stosownie do postanowień statutu rada nadzorcza lub walne zgromadzenie. Organ podejmujący uchwałę w tej sprawie powinien wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka. Jeżeli statut, tak jak w rozpoznawanej sprawie, przewiduje właściwość rady nadzorczej, wykluczony członek ma prawo odwołać się od jej uchwały do walnego zgromadzenia oraz być obecny na jego obradach przy rozpatrywaniu tego odwołania i je popierać. O terminie walnego zgromadzenia odwołujący powinien być zawiadomiony pod wskazanym adresem co najmniej 10 dni przed tym terminem. Odwołanie powinno być rozpatrzone na najbliższym Zebraniu Przedstawicieli, jeżeli zostało złożone co najmniej na trzydzieści dni przed jego zwołaniem - art. 24 § 4 i § 20 statutu.

Członek spółdzielni może zaskarżyć uchwałę z powodu jej niezgodności z prawem lub postanowieniami statutu, powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia powinno być wniesione w ciągu sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia, jeżeli zaś powództwo wnosi członek nieobecny na walnym zgromadzeniu na skutek jego wadliwego zwołania - w ciągu sześciu tygodni od dnia powinięcia wiadomości przez tego członka o uchwale, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia - art. 42 prawa spółdzielczego.

Art. 32 § 1a prawa spółdzielczego stanowił, że w sprawach o wykluczenie członka z rejestru członków spółdzielni członek może dochodzić na drodze sądowej swych praw po wyczerpaniu postępowania wewnątrzspółdzielczego przewidzianego w § 1 i w art. 24 § 4 lub po bezskutecznym upływie terminów ustalonych w statucie do podjęcia uchwały przez organ odwoławczy.

Powódce odpis uchwały Rady Nadzorczej wraz jej uzasadnieniem oraz pouczeniem o możliwości jej kwestionowania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym doręczono dnia 19 lipca 2005 roku (por. oświadczenie powódki na k. 72). Odwołanie od uchwały Rady Nadzorczej do Zebrania Przedstawicieli powódka złożyła w terminie. Odwołanie to zostało rozpoznane na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 27 stycznia 2006 roku, powódka była o nim zawiadomiona. Odpis uchwały Zebrania Przedstawicieli otrzymała 9 lutego 2006 roku, a już dnia 15 lutego wniosła pozew do Sądu o uchylenie tej uchwały Zebrania Przedstawicieli utrzymującej w mocy uchwałę Rady Nadzorczej w sprawie wykluczenia jej z grona członków.

Wykluczenia co do zasady dokonuje się na podstawie zaprotokołowanej ustawy. O podjęciu uchwały w przedmiocie wykluczenia spółdzielnia zawiadamia zainteresowanego członka. Zawiadomienie sporządza się w formie pisemnej, powinno ono zawierać uzasadnienie. W uzasadnieniu należy przytoczyć skonkretyzowane fakty stanowiące przyczynę wykluczenia. Uzasadnienie, które by zawierało same ogólniki nie czyni zadość temu wymogowi choć uważa się

również ,że wskazywanie dowodów na poparcie stawianych wykluczonemu członkowi zarzutów nie jest konieczne .

Nie może zastąpić uzasadnienia powołanie faktów dopiero w procesie wytoczonym przez członka spółdzielni o uchylenie uchwały w przedmiocie jego wykluczenia (orzeczenie SN z dnia 27 lutego 1960r.,4 CR 384/59,NP. 1961,nr 7-8,s.1049). Przyjmuje się wprost ,że jeżeli do podejmowania uchwały o wykluczeniu właściwa jest rada to ew. zarzuty zawarte w piśmie zarządu zawiadamiającym członka o wykluczeniu nie mogą być uznane za stanowiące podstawę do wykluczenia ,skoro nie były one przedmiotem obrad całej rady (orz. SN z dnia 11 sierpnia 1964 r.,II PR 367/64,OSNCP 1965 ,nr 7-8,poz. 120).

To walne zgromadzenie (tu zebranie przedstawicieli) do którego odwołał się wykluczony członek obowiązane jest skontrolować czy zachodzą ważne przyczyny, od istnienia których statut uzależnia wykluczenie ze spółdzielni ,oraz odpowiednie przesłanki przytoczyć w uzasadnieniu swojej uchwały .

Należy podkreślić ,że zawsze wykluczenie członka ze spółdzielni powinno stanowić ostateczny środek stosowany jedynie w krańcowych wypadkach ,gdy z winy członka nie można pogodzić jego dalszego pozostawiania w spółdzielni z postanowieniami statutu lub zasadami współzycia społecznego.

Art. 24 §1 prawa spółdzielczego wymaga przeto wykazania zawinonego zachowania się członka spółdzielni , a tym samym ustalenia ,że było ono bezprawne, naruszało porządek prawny.

Sąd obowiązany jest przeto rozpoznać nie tylko czy uchwała zapadła zgodnie z przepisami normującymi odbywanie walnych zgromadzeń lecz obowiązany jest także skontrolować ,czy istnieją ważne przyczyny od istnienia których statut uzależnia wykluczenie ze spółdzielni.

W tym miejscu należy nadto podkreślić ,że procesie o uchylenie uchwały ciężar dowodu istnienia podstaw do wykluczenia spoczywa na spółdzielni (art. 6 k.c.).

Rozważania przytoczone wyżej skutkują stanowczym ustaleniem ,że o wykluczeniu członka ze spółdzielni decydują organy spółdzielni , a nie sąd, który jedynie kontroluje zgodność tych decyzji z prawem i nie może swej oceny (kontroli) oprzeć na uwzględnieniu zarzutów spółdzielni ,które nie był przedmiotem rozważań organów spółdzielczych (orz. SN z 10 września 1965 r.,II PR 300/65,NP. 1965,nr 3,s.423; wyrok SN z dnia 5 września 2002 r.,II CKN 916/00,Lex 56897). Fakty ,które nie dotyczyły przedmiotu obrad walnego zgromadzenia (rady) w zakresie wykluczenia nie mogą stanowić podstawy do utrzymania uchwały o wykluczeniu w mocy ,choćby w ocenie sądu stanowiły podstawę wykluczenia ze spółdzielni .W takim bowiem przypadku wykluczenia dokonałby sąd, a nie organ spółdzielni, co byłoby sprzeczne z prawem (orz. SN z dnia 24 listopada 1962 r., II PR 390/62,OSNCP-1963 ,Nr 7-8,poz. 184).

Rola sądu w postępowaniu o wykluczenie czy wykreślenie członka z rejestru nie polega więc w żadnym przypadku na ocenie całokształtu zachowania się i działalności członka ,lecz jedynie na zbadaniu ,czy przyczyny podane w uchwale istniały i czy wykluczenie członka z tych właśnie przyczyn nie naruszało przepisów prawa lub postanowień statutu (wyrok SN z dnia 21 maja 2004 r.,V CK 443/03, Lex 187062).

Pozwana w apelacji nie zgłosiła nowych faktów ,jak też nie zgłosiła nowych dowodów na poparcie swych twierdzeń ,nie sformułowała zresztą wprost zarzutu poczynienia błędnych ustaleń faktycznych czy też zarzutu dot. obrazy przepisów

procesowych mogących skutkować nieprawidłową lub niepełną oceną zebranego w sprawie materiału dowodowego .

To czy Sąd I instancji ustalił nieprawidłowo stan sprawy będący podstawą orzekania mogło zostać przeto potwierdzona lub też nie poprzez prześledzenie toku rozumowania sądu pierwszej instancji i ustalenie czy rozumowanie to było logiczne, zgodne z zasadami doświadczenia życiowego , jak też ustalenie czy ocena materiału dowodowego jest pełna i zgodna z regułami nakreślonymi w k.p.c.

Podstawę faktyczną orzeczenia stanowi stan faktyczny rozpoznawanej sprawy. Ustalenie to zaś jest wynikiem przede wszystkim oceny dowodów przeprowadzonych przez sąd w toku postępowania .Ustalenia faktyczne w tej sprawie Sąd Okręgowy poczynił na podstawie zaoferowanego materiału dowodowego - zeznań świadków ,dowodów z dokumentów .

Co do oceny dowodów - Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania , na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału. Przepis ten daje wyraz zasadzie swobodnej oceny dowodów przez sąd orzekający w danej sprawie. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu , wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości , na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału. Zważywszy na obowiązującą w procesie cywilnym zasadą kontradiktoryjności, strony powinny przytoczyć odpowiednie okoliczności faktyczne i dowody na ich poparcie, jeżeli z faktu tego wywodzą skutki prawne mogące być podstawą rozstrzygnięcia sądowego. Z wspomnianej zasady procesu cywilnego wynika, że Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik postępowania dowodowego .Obowiązek przedstawienia dowodów, na istnienie danego zdarzenia , spoczywa na stronie (art. 3 k.p.c.) , jeżeli z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).Z treści art. 232 k.p.c. wynika ,że strony są obowiązane wskazać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Przedmiotem dowodu są fakty mające znaczenie prawne, istotne dla rozstrzygnięcia sprawy - art. 217 k.p.c.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu skarżonego wyroku przedstawił stan faktyczny przedmiotowej sprawy , podał w jaki sposób go ustalił ,wskazał dowody na których się oparł ,podał przyczyny dla których uznał za niewskazana zarzuty zawarte w uzasadnieniu skarżonej uchwały. Sąd następnie dokonał kwalifikacji prawnej tak ustalonego stanu faktycznego.

Sąd Apelacyjny w zasadzie z ustaleniami Sądu Okręgowego się zgadza i przyjmuje za własne uznając jednocześnie ,że należy w sposób bardziej szczegółowy odnieść się do sformułowanych przeciwko powódce zarzutów mających uzasadniać jej wykluczenie oraz dowodów powołanych na ich wykazanie.

Podstawą uchylenia przez sąd uchwały o wykluczeniu może być zarówno naruszenie przepisów prawa i statutu , nie tylko przez samą treść uchwały ,ale także przez nieprawidłowe jej podjęcie. Członek może stawiać zarówno zarzuty merytoryczne ,jak i formalne. Zarzuty formalne mogą stanowić podstawę uchylenia uchwały tylko wtedy ,gdy wadliwość ta miała lub mogła mieć wpływ na treść uchwały.

Powódka zarzuciła ,iż kwestionowana uchwała została podjęta z naruszeniem procedury oraz prawa .

Sąd odwoławczy nie podziela twierdzeń powódki co do uchybienia procedurze w zakresie podejmowania kwestionowanej w tym procesie uchwały. Powódka była zawiadomiona zarówno o posiedzeniu Rady Nadzorczej , jak i o Zebraniu Przedstawicieli . W obydwu wypadkach miała ona możliwość złożenia stosownych

wyjaśnień. Nieprawidłowe zawiadomienie powódki, iż jej odwołanie zostanie rozpoznane na Zebraniu w dniu 16 września 2005 roku tej oceny nie zmienia. Powódka była prawidłowo zawiadomiona o terminie Zebrania Przedstawicieli wyznaczonego na dzień 27 stycznia 2006 roku, zrezygnowanie z brania w nim udziału z uwagi na opóźnienie w rozpoznaniu jej odwołania było jej suwerenną decyzją. Nie było natomiast żadnych przeszkód prawnych by w Zebraniu Przedstawicieli uczestniczyły osoby będące jednocześnie członkami Rady Nadzorczej.

Podstawą wykluczenia [REDAKTOWANE] ze spółdzielni były jej działania polegające na :

I /przekroczeniu granic dopuszczalnej krytyki względem organów spółdzielni oraz prowadzenie jej w niedopuszczalnej formie ,mające na celu działanie na niekorzyść spółdzielni i paraliżowanie jej pracy :

II/świadomym działaniu na niekorzyść spółdzielni ,polegającym na :

celowym wpływaniu na opóźnienie rejestracji statutu spółdzielni,

-2/zaskarżaniu uchwał organów spółdzielni nie posiadając interesu prawnego w tym zakresie,

-3/zgłaszanie na Zebraniu Przedstawicieli wniosków o odwołanie Zarządu i Rady Nadzorczej , a następnie głosowanie przeciwko własnemu wnioskowi,

-4/przeszkadzanie w pracy spółdzielni poprzez odwiedzanie jej siedziby w towarzystwie telewizji publicznej bez wcześniejszego uprzedzenia , w celu wywołania paraliżu pracy spółdzielni,

-5/szkalowanie dobrego imienia Zarządu i Rady Nadzorczej ,a także członków tych organów w treści artykułów prasowych publikowanych przez lokalne media.

Spółdzielnia wskazała ,że zarzucane powódce zachowanie wyczerpuje znamiona § 18 pkt 1 statutu.

W zakresie samego uzasadnienia uchwały o wykluczeniu ustawodawca nie wskazał szczegółowych wymagań co do jego formy czy też treści, zobowiązując jednakże do tego, by uzasadnienie w kwestii wykluczenia przedstawiało motywy, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia określone w statucie.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższy warunek w żaden sposób nie został spełniony przez zaskarżoną uchwałę, Sąd odwoławczy z tą oceną się zgadza..

Zarzuty określone wyżej w punkcie I1 i II 5 dotyczą przekraczania granic dopuszczalnej krytyki w stosunku do organów spółdzielni. W punkcie I1 i II 4 mowa jest o tym ,iż powódka swoim zachowaniem doprowadzała do paraliżu pracę spółdzielni.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów postawionych powódce należy zauważyć, że w zarzucie nr I nie zostało sprecyzowane na czym wprost polegała krytyka jej organów, w jakim okresie oraz w jakich formach była ona prowadzona i na czym polegała jej niedopuszczalność. Spółdzielnia w zasadzie nawet w toku procesu sądowego nie sprecyzowała okresu, miejsca ,formy ,jak też nie przytoczyła niedopuszczalnych ,jej zdaniem, wypowiedzi których autorem była powódka . W uzasadnieniu uchwały wskazano tytuły kilku artykułów prasowych czy też wypowiedzi polemicznych do nich ,które miały stanowić dowód realizowania przez powódkę krytyki w sposób niedopuszczalny do formy i treści. Z uzasadnienia uchwały nie wynika już jednak , gdzie artykuły były publikowane, kto był ich autorem. Do samej uchwały przedmiotowych publikacji nie załączono. Pozwana nie wskazała też tych materiałów w odpowiedzi na pozew. Z kolei do pisma procesowego z dnia 16 maja 2006 roku Spółdzielnia załączyła plik odpisów artykułów prasowych , z

tym iż większość jest już z roku 2006 (por. k.185-200,202-3), a więc nie dotyczy publikacji poprzedzających wykluczenie powódki ze spółdzielni. Artykuł polemiczny „Ja się nie obawiam”- k. 236- został podpisany przez 14 osób tj. członków grupy inicjatywnej, nie wynika z niego by zawierał treści niedopuszczalne. Z kolei autorem artykułów „Spółdzielcom wstęp wzbroniony” oraz „Nie chcą prezesa, nie chcą echa” jest dziennikarz [REDAKTOR], a nie powódka. W artykule „Spółdzielcom wstęp wzbroniony „ jest tylko krótka wypowiedź [REDAKTOR], iż władze pozwanej spółdzielni ograniczają możliwość uczestnictwa członków spółdzielni w Zebraniu Przedstawicieli. Powyższy zarzut jest zresztą prawdziwy, a wstępu na salę posiedzeń bronili wynajęci przez pozwaną ochroniarze.

Ustawa z dnia 26 stycznia 1983 roku Prawo prasowe stanowi ,iż prasa obowiązana jest do prawdziwego przedstawiania omawianych zjawisk- art. 18 u.1.Dziennikarz jest obowiązany zachować szczególną staranność przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych, zwłaszcza sprawdzić zgodność z prawdą uzyskanych wiadomości lub podać ich źródło - art. 12 u.1. Odpowiedzialność cywilną za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału prasowego ponoszą autor, redaktor lub inna osoba ,którzy spowodowali opublikowanie tego materiału ,nie wyłącza to odpowiedzialności wydawcy- art. 38 u.1.

Jeżeli pozwana twierdzi ,że określone publikacje prasowe naruszyły dobre imię Spółdzielni jako osoby prawnej czy też naruszyły dobre imię osób wchodzących w skład jej organów to istniała możliwość dochodzenia ochrony dóbr osobistych w drodze odrębnego procesu , w oparciu o art. 24 i 43 k.c. ,przeciwko osobom odpowiedzialnym za konkretne publikacje prasowe, ta droga wydaje się właściwsza niż wykluczanie powódki z grona członków spółdzielni jako ewentualnego inspiratora danej publikacji .

Zresztą , co wynika z twierdzeń powódki ,pozew z dnia 31 marca 2003 roku przeciwko niej skierowany przez Spółdzielnię o naruszenie dóbr osobistych został prawomocnie oddalony (k.74).

Spółdzielnia zarzucała powódce ,że niedopuszczalną krytykę prowadzi zarówno w mediach ,jak i na zebraniach statutowych organów spółdzielni, z tym że również nie wyszczególniła w jakich konkretnych datach powyższe miało miejsce. Sąd natomiast nie może domniemywać o jakie konkretne posiedzenia organów spółdzielni chodzi i jakie to konkretne wypowiedzi powódki, zdaniem skarżącej ,były niedopuszczalne.

Reasumując : by w ogóle móc przystąpić do oceny zachowania powódki zarzucane jej jako naganne wypowiedzi powinny być sprecyzowane co do daty , treści ,miejsca wypowiedzi czy publikacji prasowych .W przypadku wypowiedzi prasowych ,w audycjach telewizyjnych czy programach radiowych pozwana powinna wskazać które konkretne wypowiedzi oceniła jako niedopuszczalne. Jako przykład można wskazać protokół ze spotkania z red. E.Jaworowicz (k. 167 i następne),spółdzielnia dołączyła do akt odpis tego protokołu nie określając bliżej z jakiej jego części należy przeprowadzić dowód. Bez konkretyzacji zarzutów dot. wypowiedzi powódki na różnych forach nie można w zasadzie w ogóle oceniać ich zasadności , a tym bardziej przyjąć ,że wypowiedzi powódki naruszają zasady współżycia społecznego , a jako takie są niedopuszczalne.

W tym miejscu należy podkreślić ,na co zresztą uwagę zwrócił już Sąd Okręgowy ,że krytyka pod adresem członków czy też organów spółdzielni nie może być podstawą wykluczenia ,jeżeli jest wyrażana w odpowiedniej formie, nie jest świadomie nieprawdziwa gdyż jest ona nie tylko prawem członka , ale i jego obowiązkiem. Krytyka może stać się ważną przyczyną wykluczenia jeżeli opiera się